

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in materiam de sacramentis novae legis - Cod. Ettenheim-Münster 185

[S.l.], um 1610

Disputatio I

[urn:nbn:de:bsz:31-115961](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-115961)

I

COMENTARIUS IN Materiam de Sacramentis

Noua Legis

Disputant de hac materia veteres scholastici libro quarto sententiarum diff. 1 et 2. S. Thomas in tertia parte a quaestione sexagesima, usque ad nona gesimam. et in supplemento ab initio, usque ad quaestio nem sexagesimam octauam. Toletus libro secundo sua summa a capite decimo quinto. Guaretz tomo tertio.

Gregorius de Valentia tomo quarto a disputatione 3 generali usque ad 11. et Berseminus tomo 2do contro uersiarum. Petrus Busefeldius prima parte sua Theo: logia pastoralis summissa in vobis singularum sacra mentorum; nos conabimur optimo ordine et methodo ma xime perspicua ea declarare, quae a morali Theologo de sacramentis dici possunt: nihil utile, aut necessarium relinquendo; nihil etiam superuacaneum persequendo. Distribuem aptem singulas materias in disputationes, disputationes in classes, classes in quarita.

**Disputatio I de sacramentis in genera
quaritur I quid sit sacramentum.**

Missis uariis aliorum definitionibus D. Thomas quaest. 60 a. 2do sic definit. sacra: sermum est signum rei sacrae: uerum ut clarius sacramenti de quo hic loquimur nempe noua legis naturam intelligamus sic potest defini. sermum est signum sensibile gratia sanctificantis animae et eiusdem simul causa a Christo Dño institutum. Dicitur I signum, quia praeter sui

Quinam autho: res de hac ma: tractent

Definitio sermum
est signum dicat.

D. H. Mailloz 136
anonimus Grandis Vallis.

Nam ad vitam corporalem 7 uidentur necessaria .s.
 respectu sui .2 uero respectu: primo n. necessarium e
 ut nascatur. 2do ut crescat et roboretur 3tio ut
 temperet aliter 4to ut si in morbum incidat sanetur
 5to ut reliqua et morbi auferantur: haec sunt ho
 necessaria ad gseruacionem uo .u. Regni: haec duo .i.
 Respu: deficiat haec sunt etiam necessaria in uita
 spiritali et ecclesia republi. quinque p tinent ad
 uitam spirituaalem cuiusque duo .u. ad ecclesiam primo
 n. necessarium e ut ho nascatur in Christo et hoc
 fit p baptismum 2do ut roboretur ad pugnam et
 hoc fit per qm m oem 3tio ut alaps quod fit p
 euegriam 4to ut si in spirituaalem morbum incidat
 resanetur p fit p poenitentiam quinto ut spiritualis
 morbi reliqua tollantur et hoc fit p extrema
 ue ad ecclesiam .u. p tinet .i. ut gubernetur et hoc
 fit p sermone ordinis 2do ut fideles multiplicentur
 augeatur numerus beatorum et ut remedium adhibea
 tur concupiscentia carnis et hoc fit p matrimonium.
 p cura ^{etiam} Job. s. J. ho. q. de a. 1 et alii DD. omnia haec
 et Marci uicino Confir. actorum octauo. Et 19. quoda. Malcei
 uige: 6to Job poenitentia Joannis u uigesimo
 Extrema unctio Marci 6. et Jacobi 5 ordo 1 ad 1. Gmota
 4to Matrimonium Mathaei 19 nono decimo nono

similitudo
 desultata ex p
 portione uita
 corporali ad
 spirituaalem

septem ad ui
 tam corporale
 sunt necessa
 ria. quinque
 ad uita
 spirituaalem
 duo .u. Reip
 publicas.

septem et sunt
 necessaria ad
 uitam spiritua
 lem
 quinque p t
 inent ad uita
 spirituaalem
 quinque
 quoad salutem

quatuor 3 hanc qua et quot nam sunt
necessaria in uno quoque sermone

quatuor in uno
quoque sermone sunt
necessaria

Quatuor materia, forma, minister, et suscipiens ser-
monem. Materia quae a Christo determinata, forma quae
ab ecclesia: nam cum Christus fuerit auctor sermonum
debuit etiam partes eorum essentialiter institueret. In
omni re sunt haec duo materia scilicet et forma; nec
refert quod ex scripturis omnium sermonum materia et forma
non constet clare: nam in his recurrendum est ad traditio-
nem ecclesiae et SS. Patrum quicquid contra blaterant here-
tici Legato. s. Tho: quast: 60 art: 5 et 7 Dominus solus
in quanto sent: dist: 1 a 7

quatuor quatuor qualis debeat
esse intentio ministrantis

Ministrans homini
et intendere id
quod Christus instituit

Quatuor quatuor qualis debeat
esse intentio ministrantis
sermonem
cu I Tho: 1o: Tol et alius regnum et sufficere illam
ut nimirum ministrans intendat facere id quod Christus
instituit seu quod intendit facere ecclesia et si hanc recte
adit ergo aliud accedat non impedit ualorem sermonis. Ratio
huius est quia cum minister tantum instrumentaliter
operetur non agit in uirtute propria sed in uirtute Christi
hinc si dicta intentione fideus gentilis fuerit unus-
quisque qui confert baptismum ualidus est nec etiam ne-
cessario est ut haec intentio sit actualis et explicita sed
sufficit uirtualis et implicita s. ut eat ad conferendum
sermonem licet postea dum re ipsa illud conferat recognoscet
quod de illa collatione nec dicat se intendere facere quod
facit ecclesia. Si dicas quid si ministrans sermonem habet
uersam intentionem aut non rectam h. s. Tho: quast: 67
a. 10 et 100 loco citato q. 1 a 10 posse dupliciter
intentionem esse malam seu uersam uno modo quando
Minister non intendit sermonem conferre sed illud deridere

Duplex est intentio
in mala ministrantis

et suscipiente decipere et talis perversitas tollit veri-
tatem sermōni quia tollit eius essentiam q̄ est facere
id q̄ facit Ecclia maxime si hanc suā intentionem
exteriorius manifestaret abias. n. cum dubitatur qualis
nam fuerit consecratiō intentio prorsus fuisse legitima

Alio modo potest intentio ministeri accidentaliter eo
aversa p̄bi gra: intendit quis vere baptizare sed
simul etiam intendit aliquod peccatum ut si Turca vel
Judeus quis rīa baptizaret in partem ut propterea apostata
faret vel sacerdos vere vult consecrare panem uel hostiam
sed simul vult eū hostiam consecrata communicanti ueniam
porrigere vel etiam baptizat sacerdos puellam quod
e exemplū s̄ Thomā et simul intendit illa facta nubi-
litate abati ad libidinem et talis perversa intentio veri-
tate et essentiam sermōni nō tollit. ratio est quia cum
intentio q̄ faciendi sermōni ab alia quacunque intentione
nō pendeat fit ut neque p̄ter ipsa desinat eē legitima

Quæritur quintum ad hoc ut ^{Minister} q̄ ferat sermōnem
debeat habere fidem et scire quana sit inte-
ntio Ecclie in collatione sermōnum

¶ Hoc fidem infusam habituale, nec ad eualetm, imo
neque uita credulitatem sacramentali uirtutis requirit
et tandem nec cognitionem intentionis Ecclie eē necessariā
quod Ecclia Catholica per ea q̄ exteriorius agit uelit sermōnem
q̄ ferre ratio huius supra allata ē ex s̄ Thomā quia scilicet
Minister nō concurrat in sacramento nisi solum ut instru-
mentū nihilque agit uirtute propria proinde modo faciat
quā intendit facere Ecclia quomodoq̄ ipsa faciat et in quem
cunque fine faciat uerē q̄ fert sacramenta imō licet minister
nubaret Ecclia ipsa ceremonias suas et ipsam collationem nō

prima intentio
nulla tollit uer-
tatem sermōni

si altera intentio
nō tollit uer-
tatem sermōni

Nulla fides,
nec cognitio uir-
tutis sacramentalis
requirit sed sola
intentio nulla
supplet

Ratio qd hic
garrant oia
q sunt de neces-
sitate sermō.

Error vbi et
Bielefi

Duplex sermō-
rum effectus
primus e graa

non suis facere sargum rem utilem vel necessariā saluti.
sed tantum ioco modo episcopi intentionem ad hoc intendit
ut quicquid ipsa sine idcirco sine sermo sine quo modo iugue
faceret hoc ipse uellet etiam facere uerissimū eret sermō
cuius ratio e quia reuera ~~omnia~~ hic conuincit qua sunt de
necessitate sermōi quod idem dico iam soto uerum e in
suspensione sermōum quod scilicet uere illud suscipiet
ei iugue characterem qd crederet Eccliam ioco id facere
dummodo intendet illud suscipere quod ratio intendit dare.
Verum tñ e talis. qd si sermō suscipiat non tunc suscipiet
et sermōi. qd graa qd hac via in credulitate ponatur
graa obicem. Ideo demū a fortiori dicendum e de malo Hingth
sermōi sine heretico, sine pagano, sine iudeo quod scilicet
uere ministrent sermōi graa antiquam errorem Joannis
XVii et Bielefi doctrinam quod in primū natus qui
praelaturus sine secularis sine eulogiarum inuit in
reccatu mori. hoc ipse e ad deo seruatum suo officio e
minis sermo que errore consilium constantie arte du-
centos prope annos damnauit. Scio et olim putasse s.
Cyprianū inualidum eē Bap̄tismū ab hereticis administratū
et consequenter ab ipis Bap̄tizatū eē demū Bap̄tizandos.
uere ut ait s. Augusti. libro 2do contra donachos
cap: 4to Error huius passionis falsus purgatus est

quasitum roctu qui sit effectus
sermōrum

Respondet eum communi sententia duplicem eē effectum sermōrum
alterum communem omnibz nimirum graam gratū faciente
quam gferunt digne suscipientibus idque ex opere operato. s.
exi ui et natura sua qd graa uocato prima quam

quod dicitur publicis
et ordinariis

peccat mortaliter
si inuitat sacrodo
tem qd dicitur m. ad
dandum alteri sermone
sine debita poenitentia

pro. m. qd aliud dicit
aut coram qd dicitur
sub d. conc. r. d. de p. p.
sacra.

Tria in uno
quod sermone repitio
sermonum sunt
signa externa.

Res in egra.

Res qd sermone simul
sunt ead. intentione
grad. ut e. caracter.

vel p. sententiam vel propria confessione in publico facta
vel ipsam rei euidentiam talis declaratur e. ita definit p. m.
iure canonico cap. finali de cohabitacione clericorum
et mulieru. et h. p. m. qui sine necessitate inuitat aliquem
sacerdote ad sacrificium aut ad dandum sermone alteri que
probabiliter credit existere in p. m. si inuitat per se sibi
persuadit ipse ead. facturum sine debita poenitentia
sit causa curi dno faciat alia no facturus. qd p. m. omnia
ille qd credit aliquid coram qd damnata sunt p. consilium p. d.
et excommunicato in buca coram dno uideat qd in p. d.
posicione qd a canone r. usque ad 13

Quod octauum quod in uno quoque
sermone reperiantur

Quod tria hic sermone tantum re tantum, nempe sermone nunt
sermone tantum uocant theologici signa seu symbola. ipsa externa
cuiusmodi p. gra. in baptismo aqua, in eucharistia panis et
uinum, in confirmatione oleum et cal. Res tantum e. que effectus
quem unum qd sermone operatur in anima sermone recipiendi
q. e. ipsa grada vel certe eius augmentum et incrementum. Res
et sermone simul sunt ead. intentione grada ut e. in dictis
tribus sermone caracter et cal.

Disputatio rda. Classis I. De sermone Baptismi, eiusque essentialibus

Aggredimur nunc singulorum tractatione sermone in
specie quorum qd primum baptisimus e. de quo dicitur ut
Theologi in quarto sent. dist. 2 usq. ad 6. Dicitur qd. 3 parte
q. 60. Ex patribus s. Aug. fo. 7 de baptismo j. ^{rom. et i. cor.} ^{rom. et i. cor.}
7 libror. Basilias de code duos libros. Tertullianus 2 Gregorius
de ualentia fo. 7 dicitur qd. 4. Solum in quarto dist. 3 Thelety